

Riktlinje för intern säkerhet

Dokumenttyp: Riktlinjer
Antaget av: Förslag Senast reviderat:
Giltighetstid: Gäller tills vidare

Diarienummer: KS 2021-179

Dokumentansvarig: Kommundirektören

Adresserat till: Samtliga nämnder

Tidpunkt för aktualitetsprövning:

Relaterade styrdokument: Säkerhetspolicy för Linköpings kommunkoncern

Sökord: säkerhet, riskhantering, säkerhetsorganisation, säkerhetskultur

Innehåll

1	Inledning	4
2	Omfattning	4
	2.1 Syfte och mål	4
3	Ansvar	5
4	Genomförande	5
	4.1 Säkerhetsorganisation	5
	4.1.1 Strategisk nivå	6
	4.1.2 Taktisk nivå	6
	4.1.3 Operativ nivå	6
	4.2 Säkerhetskultur	6
	4.2.1 Strategisk nivå	7
	4.2.2 Taktisk nivå	7
	4.2.3 Operativ nivå	7
	4.3 Riskhantering	7
	4.3.1 Arbets- och förhållningssätt	8

1 Inledning

Denna riktlinje konkretiserar säkerhetspolicyn i de delar den avser kommunens arbete med dess interna säkerhet. Enligt säkerhetspolicyn ska intern säkerhet ses som ett samlingsbegrepp för alla de åtgärder som kan vidtas i syfte att skapa en säkerhetsmedveten och robust organisation. Det innefattar såväl de förebyggande åtgärderna som de åtgärder som vidtas under eller efter en planerad eller oönskad händelse.

Kommunstyrelsen leder och samordnar, med stöd av denna riktlinje, kommunens interna säkerhetsarbete i syfte att bedriva säkerhetsarbetet systematiskt genom planering, genomförande och uppföljning. Riktlinjen ska ge förutsättningar att, utifrån ett helhetsperspektiv, bedriva ett behovsanpassat säkerhetsarbete som en integrerad del i all kommunal verksamhet.

2 Omfattning

Med intern säkerhet avses kommunens arbete med intern säkerhet inom organisationen. Det innebär att denna riktlinje enbart är styrande för anställda och motsvarande, inom kommunal verksamhet. För det trygghets- och säkerhetsarbete som riktas utanför organisationen tas flertalet program och handlingsplaner fram. Personer utanför organisationen kan dock påverkas också av riktlinjen, men då i egenskap av brukare, elev, eventbesökare eller liknande i kommunen.

Riktlinjen behandlar tre områden som har betydelse för att skapa en säkerhetsmedveten och robust organisation:

- Säkerhetsorganisation
- Säkerhetskultur
- Riskhantering

Angränsande områden såsom exempelvis kontinuitetshantering, arbetsmiljö, internkontroll och lokalförsörjning behandlas i separata styrdokument.

2.1 Syfte och mål

Kommunens arbete med intern säkerhet ska vara av sådan omfattning och kvalitet som krävs för att lagstadgade krav, externa avtal och interna målsättningar kan uppfyllas.

Det interna säkerhetsarbetet syftar till att:

- Skydda människor, miljö och egendom samt kommunal verksamhet mot negativa effekter av oönskade händelser, exempelvis olyckor, brand, inbrott med mera.

- Vara robust och ha förmåga att både förebygga risker och hantera oönskade händelser så att upprätthållande av samhällsviktig verksamhet säkerställs.

Kommunens förmåga att förebygga och hantera oönskade händelser grundar sig bland annat på i vilken omfattning rapportering av oönskade händelser, avvikelser och iakttagna risker sker. Det är därför ett ytterligare mål med riktlinjen att tillse att sådan rapportering genomförs på ett enhetligt sätt och utgör beslutsunderlag för att nå en resurseffektivitet och en skälig nivå av säkerhet.

Målsättningen med riktlinjen är vidare att skapa förutsättningar för ett systematiskt arbetsätt i det interna säkerhetsarbetet. Alla kommunala verksamheter ska planera, genomföra, följa upp och utveckla säkerhetsarbetet. Ambitionen är därför att samordna det systematiska säkerhetsarbetet med systematiskt arbetsmiljö- och kvalitetsarbete.

3 Ansvar

Säkerhetsansvaret följer det normala verksamhetsansvaret på alla nivåer och säkerhetsarbetet ska bedrivas som en integrerad del i det dagliga arbetet. Kommunstyrelsen har det yttersta ansvaret för säkerheten inom kommunen och respektive nämnd har ansvaret för säkerheten inom det egna verksamhetsområdet och ska organisera så att målen i riktlinjen uppnås. Nämnderna har ansvaret att genomföra och följa upp sitt arbete vad gäller intern säkerhet. Detta följer också av kommunens styr- och ledningssystem enligt Reglemente för Linköpings kommun. En av de sex styrande strategierna som framgår där är att det ska finnas "fokus på väsentligheter och uppmärksamhet på risker".

Inom lokalområdet följer ansvarsfördelningen vad gäller byggnadsteknisk och fysisk säkerhet den gränsdragningslista mellan hyresvärd och hyresgäst som finns som bilaga till hyreskontrakt. Utgångspunkten inom detta område är Hyresmodellen mellan Lejonfastigheter och Linköpings kommun med tillhörande tillämpningsanvisningar och nämndernas lokalkoncept.

4 Genomförande

4.1 Säkerhetsorganisation

Kommunens interna säkerhetsorganisation ska fungera som ett stöd till ansvariga chefer och ge förutsättningar för en mer effektiv samverkan, måluppfyllelse och uppföljning. Kommunens interna säkerhetsorganisation är indelad i tre nivåer och beskrivs i korthet enligt nedan.

I syfte att tydliggöra kommunens interna säkerhetsorganisation uppdrar kommunstyrelsen åt kommundirektören att fastställa en tillämpningsanvisning

för kommunens interna säkerhetsorganisation, vilken behandlar ansvarsförhållanden, funktioner och roller.

4.1.1 Strategisk nivå

Den strategiska nivån arbetar utifrån tidsperspektivet 3 år och framåt.

På Kommunledningsförvaltningen innehar säkerhetsenhetens strategier en stödjande roll, i första hand via nämndernas/förvaltningarnas säkerhetssamordnare. Säkerhetsenheten ingår med representanter i säkerhetsrådet och äger även ordförandeskapet i detta. Representation från Säkerhetsenheten avgörs av vilken/vilka sakfrågor som är aktuella.

4.1.2 Taktisk nivå

Den taktiska nivån arbetar i första hand utifrån tidsperspektivet 1-3 år.

Varje nämnd/förvaltning har en säkerhetssamordnare som har en samordnande funktion för nämndens säkerhetsarbete inom det egna verksamhetsområdet. Denne ingår i kommunens övergripande Säkerhetsråd och ska i övrigt skapa de förvaltningsinterna forum och resurser som krävs för uppdraget. Säkerhetssamordnaren ska hålla samman nätverket med säkerhetsombud i sin förvaltning. Ett centralt uppdrag är att följa upp det interna säkerhetsarbetet och rapportera till nämnd.

4.1.3 Operativ nivå

Den operativa nivån arbetar i första hand utifrån tidsperspektivet upp till 1 år.

Inom varje verksamhet ska det finnas säkerhetsombud som är kunskapsbärare och driver säkerhetsfrågor i nära samverkan med ansvarig chef och andra berörda funktioner/partner. Det innebär bland annat att löpande informera medarbetare, fungera som analysledare vid händelse- och riskanalyser samt sammanställa det systematiska brandskyddsarbetet.

4.2 Säkerhetskultur

I styrande dokument och instruktioner avseende intern säkerhet finns beskrivet respektive verksamhets ansvar för den interna säkerheten samt en beskrivning av hur det ansvaret uppfylls. Detta utgör kommunens riskstyrning. Såväl beteendet som förståelsen är avgörande för slutresultat och beständighet.

Styrdokumentationen inom intern säkerhet syftar till att skapa gemensamma sätt att agera i förhållande till risker. En god säkerhetskultur skapar möjligheter att handla rätt när regler och riktlinjer är otillräckliga. En sund säkerhetskultur ska genomsyra kommunens alla nivåer.

Ledarskapet utgör en viktig förutsättning för säkerhetskulturen i organisationen, eftersom den beteendebaserade säkerheten är dynamisk och behöver inriktning och styrning för att underhållas och utvecklas. Likt arbetsmiljöansvaret har chefen på arbetsplatsen det övergripande ansvaret för

säkerhetskulturen inom sin verksamhet. Därför är det av vikt att ansvariga chefer har en god kunskap och kompetens rörande det ansvar som åvilar dem i verksamheten. För att en sund säkerhetskultur ska kunna upprätthållas är det viktigt att samtliga medarbetare har ett personligt lojalt förhållningssätt till den beteendebaserade säkerhet som eftersträvas på arbetsplatsen.

4.2.1 Strategisk nivå

Den strategiska nivån verkar för en sund säkerhetskultur på lång sikt genom att lägga ramar, inrikta och ge goda förutsättningar för den operativa verksamheten. Det sker genom upprättande av styrande dokument, kommunikation, övergripande analyser, framtagande av ändamålsenliga system och checklistor, genomförande av utbildningar, stödinsatser på förekommen anledning och uppföljning av dess effekter. Kommunens säkerhetsorganisation ska skapa förutsättningar för att den säkerhetskultur som eftersträvas på strategisk nivå når ut och ger effekt på operativ nivå.

För det strategiska arbetet ansvarar säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen.

4.2.2 Taktisk nivå

För att den strategiska nivåns riskstyrning ska ge önskvärda effekter på operativ nivå, måste det finnas en naturlig samverkansnivå däremellan. Denna utgörs av den taktiska nivån, som kopplar samman stödverksamheten med kärnverksamheten genom att båda parter ingår i säkerhetsrådet. Vidare utgör den taktiska nivån ett filter och en kommunikationsväg mellan strategisk och operativ nivå, i båda riktningarna. Taktisk nivå ligger organisatoriskt närmare strategisk nivå och får sina förutsättningar genom bland annat riktad kompetensutveckling och särskilda mötesforum.

För det taktiska arbetet ansvarar förvaltningarnas säkerhetssamordnare.

4.2.3 Operativ nivå

På den lokala operativa nivån kännetecknas en god säkerhetskultur av att ledningen prioriterar och hanterar säkerhetsfrågor på alla nivåer i verksamheten. När det finns en öppen dialog och förståelse för säkerhetsfrågor på arbetsplatsen kan beteenden påverkas. Till sin hjälp har ansvariga chefer funktionen säkerhetsombud. Dessa funktioner ges förutsättningar genom riktad kompetensutveckling och deltagande i särskilda forum.

Det operativa arbetet följer verksamhetsansvaret, med stöd av respektive verksamhets säkerhetsombud.

4.3 Riskhantering

Ett systematiskt arbete för att medvetet värdera och hantera risker är viktigt för att organisationer både ska kunna skydda sina värden och uppnå sina mål. Kommunen ska arbeta enligt den systematik som benämns SSA (Systematiskt Säkerhetsarbete), vilket är en vedertagen process som bygger på det så kallade

PDCA-hjulet. PDCA står för Plan (planera), Do (genomföra), Check (kontrollera) och Act (Agera).

Syftet med riskhantering är att ett förebyggande säkerhetsarbete ska bedrivas genom att löpande bedöma risker och sårbarheter inom kommunala verksamheter samt att reducera dessa. Det ska finnas goda förutsättningar för att leda, styra och stödja riskhanteringen utifrån ett helhetsperspektiv. Detta ska även underlätta för verksamheten att göra nödvändiga prioriteringar.

Målet är att identifiera risker i god tid, att minska den händelsestyrda riskhanteringen och istället verka för att förebygga, undanröja eller avbryta oönskade händelseförlopp. Slutligen ingår även målsättningen att den kommunala verksamheten ska ha ett system för att dra nytta av de erfarenheter som kan dras av de oönskade händelser som trots allt inträffar. Detta ska ske genom ett systematiskt förbättringsarbete som utgår från ett systemperspektiv där analyser och utredningar av risker och händelser är centrala komponenter i det systematiska kvalitetsarbetet.

4.3.1 Arbets- och förhållningssätt

Riskhanteringen i kommunen ska utgå från SSA-processen. För att tydliggöra hur hanteringen hänger samman har den i denna del uppdelats i Före - Under – Efter enligt nedan.

Kommunen använder sig löpande av MTO-perspektivet (Människa, Teknik, Organisation) i arbetet med riskhantering. Att betrakta ett arbetsmoment ur ett MTO-perspektiv innebär att se hur människa, teknik och organisation samspelar när risker uppstår. Det innebär att leta riskkällor i medarbetarens (människans) kunskap om ett arbetsmoment, i utrustningen (tekniken) samt i regler, instruktioner och kontroll (organisationen). En förändring i ett av MTO-fälten, utan hänsyn till helheten, riskerar att leda till nya säkerhetsproblem i ett annat av fälten.

Hur kommunen ska arbeta med sin interna riskhantering framgår av tillhörande tillämpningsanvisningar och instruktioner mm. och indelas i skedena Före – Under – Efter.

Före

Innefattar de verktyg och åtgärder som ingår i det proaktiva, förebyggande säkerhetsarbetet, såsom:

- Riskanalys
- Riskinventering
- Skyddsåtgärder
- Kontraktuell riskhantering
- Riskfinansiering/försäkring
- Internt självrisksystem
- Utbildning och övning

- Information och kommunikation

Under

Innefattar den verktyg och åtgärder som ingår i det reaktiva, hanterande säkerhetsarbetet, såsom:

- Säkerhetsplaner/checklistor/rutiner
- Akuta kommunikationsplaner
- Beslut/styrning/ledning
- Skadehantering
- Akut dokumentation

Efter

Innefattar de verktyg och åtgärder som ingår i det behandlande, efterarbetande säkerhetsarbetet, såsom:

- Rapportering/dokumentation
- Intern och extern kommunikation
- Händelseanalys
- Internutredning
- Prioritering och fördelning av åtgärder
- Uppföljning av utveckling och effekter
- Uppföljning av kontraktuell riskhantering
- Skadefinansiering/försäkring

Kommunstyrelsen uppdrar åt kommundirektören att fastställa tillämpningsanvisningar och instruktioner inom exempelvis följande områden: riskanalys, riskinventering, systematiskt brandskyddsarbete, incident- och avvikelserapportering, internt självrisksystem, eventsäkerhet, händelseanalys och kamerabevakning.

Härtill uppdrar kommunstyrelsen åt kommundirektören att fastställa en tillämpningsanvisning avseende personsäkerhet. Denna tillämpningsanvisning syftar till att kvalitetssäkra hanteringen och samverkan i samband med att hot, hot om våld eller annan otillåten påverkan riktas mot chefer, medarbetare eller förtroendevalda inom Linköpings kommun.